

Swjaty Duch – Duch měra

Čehń nutř do swojoh' hrodu,
budź hósć moj w wutrobje,
kiž ze słowom a z wodu
mje z nowoh' porodži.
O Ducho najlubši,
će Wótcej runoh' mamy,
kaž Synej česć Ći damy,
z nim sedžiš na trónje.

Ty Duch sy wšeho měra
a přećel přećelstwa,
chčeš, zo so moja wěra
přez lubosć zjewić ma;
ty hidžiš hidženje,
hdyž što ma z druhim zwadu,
ty dawaš dobru radu,
zo bytoj w jednoće.

Ty, Knježe, sam maš w ruce
wšě čłowske wutrobje,
je móžeš wrócić ducy,
kaž Ći je spodobne.
Tuž, Knježe, hnadu daj
a lubosć wšitkim ludžom,
zo měr a prawdosć wšudžom
so rjenje košitej.

O pozběhń so, zo dlěje,
hdyž njeměr zahnať sy,
we našim kraju kćeje
měr, kotryž žadamy.
Tež druhdže hnadu daj,
chcyl cyrkujnje mócnje twarić
a njepřećelow swarić,
jich złośći wobaraj.

Daj k wšemu džětu zbože,
twar našoh' luda dom,
njech na twój škit so zloží;
tak wšo dže z wjeselom.
Daj młodym pobožnosć
a mudrosć starým ludžom,
zo přiběra tu wšudžom
měr, lubosć, pócćiwosć.

tekst: Paul Gerhardt 1653
přeložk: Jan Pjech 1740
spěwarske čo. 155

Swjaty Ducho,
napjelń nas

Smy templ swjateho Duchy, kaž pisa japoštoł Pawoł w lisće na Korintiskich. Wón bydli w nas, w našej wutrobje. Přez křćeńcu smy přišli do kontakta z trojjeničkim Bohom, z Wótcom, ze Synom a ze swjatym Duchom. Wot teho časa ma Boží Duch bydlenke prawo pola nas. Wón čini nas zwólniwych Bože słowo słyšeć a přiwrzać. Ale wón móže tež zaso wučahnyć, hdyž jeho zańc nimamy. Tehodla mamy stajnje zaso prosyć: Přińdź, swjaty Ducho. Z Pawoła Gerhardtowymi słowami móžemy tež spēwać: Čehń nutř do swojoh' hrodu.

Swjaty Duch chce měr, wón dawa měr. Přez wjele štučkow swjatkowneho kěrluša předže Paul Gerhardt tutu jednu próstwu: Přińdź, Ducho měra. Najskerje je

so Gerhardt po surowej Třicećilětnje wójnje jara za měrom žedžił. Přeco zaso je Swjate pismo přehladať za městnami, hdžež so pisa wo měrje. Tak bjerje sej za zaklad kěrluša městno z Lista na Efeziskich na 4. stawje: „Hladajće swěru na to, zo byšće jednotu ducha zdžerželi přez zwjazk měra.“ Zwjazk měra ma so na příklad zwoprawdźić w zhromadnym žiwjenju mjez susodami, hdžež ma přećel z přećelom w jednoće wobchadžeć. Duch měra přewinje zwadu přez dobru radu. Křescanska wěra ma być džěława přez lubosć (Gal 6,2).

Měr započina so we wutrobje. Hdyž daš Duchej měra městno w centru mje swojeje wosobiny, tak móže wón tebi lubosć a hnadu dać. Potom so měr a sprawnosć košitej, kaž Gerhardt po słowach z 85. psalma pisa. Měr, kotryž je zwjazany z njesprawnosću, njeje dobry. To móže być měr diktatury. Bóh chce měr, kotryž je zwjazany z prawdu.

Gerhardt je kěrluš wozjewił pjeć lět po kóncu Třicećilětnje wójny. Wjele cyrkujow steješe wupalenych abo wurubjenych. Wone dyrbjachu so twarić a wobnowiće. Tola wažniše hač porjedženje a wobnowjenje Božich domow je natwar cyrkujnje přez Bože słowo a přez sakrament. Zdobom ma so wotwobarać škódna wučba, kotraž wotwjedže cyrkej wot čisteho ewangelija. Tak rosće měr w cyrkwi a přez cyrkej.

Skónčnje wobroći Gerhardt swoju mysl na cyty lud w kraju a na wšelake jeho stawy. Měr, lubosć a pócćiwosć njech přiběraja. Hdžež Bóh chěžu twari, tam dže z wjeselom dopředka, tam džěłaja ludžo pod Božim žohnowanjom. Młodzi njech wuknu pobožnosć, stari njech nabudu mudrosće. Paul Gerhardt rysuje són wo měrniwym zhromadnym džěle w kraju a w swójbje.

Hdyž swjećimy swjatki, tak prošmy z Paulom Gerhardtom wo Duchu měra. Bóh sam njech nam da měr we wutrobje, w swójbje a susodstwje, mjez našim ludom a w našim kraju.

Jan Malink

Trochu hinaše swjatkowne poselstwo

Měrcin přijědže nawječor z kolesom wot kopańcy domoj a woła přez wotewrjene kuchinske wokno: „Džensa sym wrota třě...!“ Třělił chcyše prajić, ale w kuchni nichtó njebě. Jako do chěže zastupi, slyši hłosy z bydlenkeje stwy a zastupi. Nimo maćerje a nana sedži cuzy hósć w stwě.

„To je naju syn Měrcin“, rjekny nan jendzelsce a Měrcin postrowi młodeho muža. „To je Hendrik, student z Finskeje“, rozkládže nan Měrcinej. „Wón ma tuchwilu w našim zawodže praktikum. Staram so tróšku wo jeho. Sym jeho přez kónc tydženja k nam domoj přeprósyt.“

„Hraje Hendrik tež kopańcu?“, chce Měrcin wědžeć. „Sym mjenujcy džensa w hrě rjane wrota třělił.“ „Ow, gratuluju“, wjeseli so mać a nan powěda Hendrikkej jendzelsce, zo Měrcin po šuli w sportowym zjednoćenstwje kopańcu hraje. Tróšku wšak Měrcin hižo jendzelsce rozumi a wjeseli so, zo Hendrik připóznawajo palc zběhnje. Mać powěda, zo chcedža kónc tydženja hosćej lužisku domiznu pokazać, wězo so tež na pućowanje podać a njeđzelu kemše wopytać. „Hendrik je wěriwy křesćan, nimo teho zajimuje so za našu serbsku řeč, hačrunjež je jemu cuza kaž nam finščina“, doda nan a přispomni, zo budže so zawěsće čas namakać, na zahrodže kopańcu hrać.

Po wječeri pokaza Měrcin Hendrikkej šulske zešiwki a tež tón za nabožinu a spyta jemu rozklasć, zo je tema w nabožinje tuchwilu modlitwa Wótčenaš. Hendrik jemu powěda, zo so tež we Finskej křesćenjo Wótčenaš modla. Haj wězo, myslí Měrcin a je nadobo cyle njeměrný, stanje a běži po pisak a papjeru. Chce, zo Hendrik w

swojej maćerščinje modlitwu napisa a zo móže ju potom w nabožinje poka- zać a snano samo přečitać, wšako so Wótčenaš na cyłym swěće modli.

Jako bě Hendrik dopisať, pokaza Měrcin modlitwu hordže maćeri a nanej. Spyta ju čitać, ale to njeje tak jednore. Dyrbi so přez njezwučene słowa smjeć a Hendrik jemu při čitanju pomha.

Nětko chce Hendrik modlitwu w serbsčiny nje měć a Měrcin ju w najrjeńšim pismje napisa. Tola Hendrik njewě z pismikami kaž š, dž, ć, č a dalšimi, kotrež maja hócku abo smužku, ničo započec. Nan pomha a přenja hodžina serbsčiny so za młodeho muža započca ...

Gabriela Gruhlowa

Měrcinowa wječorna modlitwa

– finski Wótčenaš

*Isä meidän, joka olet taivaissa!
Pyhitetty olkoon Sinun nimesi;
tulkuoon Sinun valtakuntasi;
tapahtukoon Sinun tahtosi
niinkuin taivaassa myös maan päällä.
Anna meille tänä päivänä meidän
jokapäiväinen leipämme;
ja anna meille meidän velkamme anteeksi,
niinkuin mekin annamme meidän
velallisillemme;
äläkä saata meitä kiusaukseen;
vaan päästä meidät pahasta.
Sillä Sinun on valtakunta ja voima ja kunnia
iankaikkisesti
Amen!*

Hódančko

Namakać dyrbiće słowa 1–18. Započec dyrbiće stajnje na woznamjenjenym městnje a w směrje časnika. Šće-li wšo prawje zapisali, wučitaće w lěwym rjedže pomjenowanje džěla cyrkwyje.

1. zwjazanosć z Bohom
2. wobdžěłana poda
3. počas
4. płódne městno w pusćinje
5. sudobjo za kwětki
6. z njeje so džěćatko křćije
7. grat k řezanju
8. městno křćeńcy w cyrkwi
9. přećelny pokiw
10. ju dóstanu šulscy nowačcy
11. nic drohi
12. nic muž
13. pisomny podložk
14. hrajnišćo filmow
15. hudźbne znamjo
16. njepřećel Boha
17. na nje so křćenska woda lije
18. tekstilny wudžěłk

Mikra

Ekumeniska nutrnosć

Swjatkowničku, 27. meje, we 18.00 hodž. budže w Michalskej cyrkwi w Budyšinje serbska ekumeniska nutrnosć. Twarskich džěłow dla zhromadźimy so w přědnim džělu cyrkwyje. Přěduje tachantski farar Wito Sćapan z Budyšina.

Wopomnjeće Jana Pawoła Nagela

Serbski komponist a publicist, předsyda Domowiny a sobuzaložer Serbskeho ewangelskeho towarstwa Jan Pawoł Nagel ze Złyčina zemrě před džesać lětami, dnja 21. meje 1997. Na jeho wopomnjeće zarjadujetaj so dwaj koncertaj: **Sobotu, 19. meje, w 15.00 hodž.** koncertujetaj chór z Choćebuza a smyčkowy kwartet z Drježdžan we Łazowskej cyrkwi. **Njeđzelu, 20. meje, w 15.00 hodž.** wuhotuje kantor Friedemann Böhme z chórom hudźbny nyšpor w Pěterskej cyrkwi w Budyšinje.

Wopomnjeće Lubiny Holanec-Rawpoweje

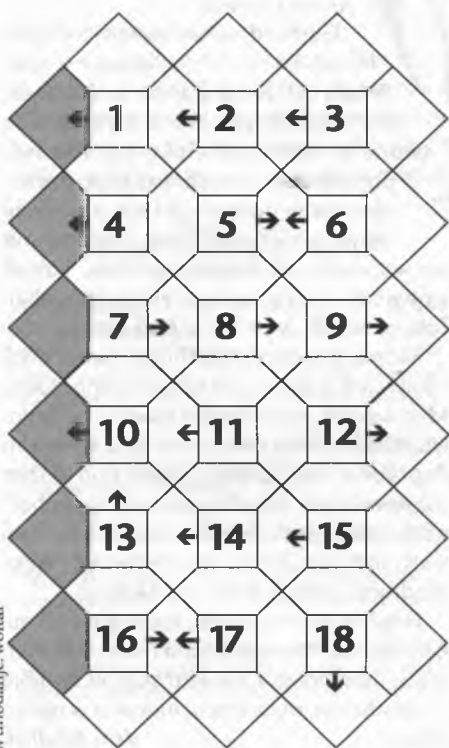
Lětsa dnja 23. meje by serbska organistka Lubina Holanec-Rawpowa woswjećila swoje 80. narodniny. Jej k česći wotměje so **wutoru, 5. junija, w 19.30 hodž.** wopomnjen- ski koncert w awli Schilleroweho gymnaza- zija w Budyšinje.

Serbski bus 2007

Lětuši Serbski bus pojědže **njeđzelu, 10. junija**, přez Slepo do noweho Rogowa pola Baršca a dale do Lubina. W Rogowje wobhladamy sebi nowu wjes, cyrkej a muzejowu bróžeń. Po tym tam w hosćencu powobjedujemy. W 14.00 hodž. swjećimy w Paula Gerhardtowej cyrkwi w Lubinje zhromadnje z Delnjoserbami kemše, spominajo na 400. narodniny sławného kěr- lušerja. Přizamknje so swačina z bjesadu a zhromadnym spěwanjom. Wotjězd w Budyšinje budže rano we 8.00 hodž. na znatym městnje pola Flackec aw- toweho domu. Wokoło 18.00 hodž. wróci- my so, da-li Bóh, do Budyšina. Za dor- sceného płaći jězba 25 eurow, za džěćo 10 eurow. Přizjewić móžeće so pola Měrcina Wirtha w Budyšinje (tel.: 0 35 91 / 60 53 71).

Nabožny tydzeń za džěći

Serbske džěći su přeprósene na nabožny tydzeń, kiž wotměje so w lětnich přózd- ninach **wot 6. do 10. awgusta** w domje star- roluturskeje wosady w Wukrančicach. Wobdžělenje płaći 45 eurow za přenje džě- ćo a 30 eurow za dalše džěći. Přizjewić mó- žeće so pola Serbskeho superintendenta Jana Malinka w Budyšinje (tel. 0 35 91 / 4 22 01).

Dr. Irena Šerakowa 65 lět

Dnja 8. meje swjeći w Pančicach serbska rěčespytnica a nětčiša lektorka w Ludowym nakładnistwje Domowina dr. Irena Šerakowa swoje pjećaššesćdzesaćiny. Jubilarke pochadza z Drježdźan, hdžež je so 1942 do němsko-serbskeje swójby narodziła. Bližaceho so kónca wójny dla přesydlili so swójba 1944 do Zahorja, ródneje wsy nana Alberta Wawrika. W Budesticach chodžeše holca přenje lěta do šule. Na to stachu so znowa Drježdźany z jeje domiznu, hdžež zakónči šulske wukubłanje 1960 z maturu. W Lipsku studowaše slawistiku a džełaše pjeć lět jako asistentka pola sorabistow. Zmandželenje z katolskim Serbom wjedžeše ju zaso do Łužicy. Powoľansce skutkowaše najprjedy we wučbnicowym wotrjedze serbskeho nakładnistwa, wjele lět wěnowaše so po tym w Serbskim Inštituće přeslědženju serbskeje rěče, doniž so před něšto lětami jako lektorka do nakładnistwa njewróci. Po štyrjoch lětdzesatkach powoľanskeho džeła w službje serbskeje rěče poda so jubilarke nětko na wuměnk. Směmy pak sej wěsći być, zo tež w rentnarskej starobje ruce do klina nježłoji, přetož dr. Irena Šerakowa so na wjele polach angažuje, a hdyž so na nju něchtó z próstwu wobroći, słowčko „ně“ po zdaću njeznaje.

Hižo tójšto lět skutkuje wona sobu w iniciatiwje na dobro Černobyľskich džeći, zbě-

ra za nje pjenjezy, organizuje sobu jich přebywanje we Łužicy a hospoduje kóždě lětu tež w swojim bydlenju hosći z Černobyļa. Doma w Pančicach je aktiwna člonka Domowinskeje skupiny. Tež powoľanske džeło budže ju na wuměnk hišće chwilku přewodžeć. Dokónčenje zhromadženych spisow delnjoserbskeho fararja a basnika Mata Kosyka, za kotraž bě dotal jako lektorka zamołwita, drje młódsim rukam přewostaji. Přihotowanje nowych delnjoserbskich spěwarskich pak, na kotrychž hižo dlěši čas zhromadnje ze zestajerjemi džeła, wostanje tež na wuměnk dale z jeje nadawkom. Za dokónčnje tuteho naročneho předewzaća přejemy jej a jeje sobuwojewarjam dosć mocow.

Dr. Irena Šerakowa njeje jenož w powoľanskim džele z ewangelskimi Serbami zwjazana. Sama je ewangelska wotrostła a, hačrunjež mjeztym hižo 25 lět katolskej cyrkwi přisłušała, haji tež dale mnohe zwiski z ewangelskimi wěriwymi. Husto wobdžeła so, druhdy tež z džowkomaj, na našich serbskich zarjadowanjach, kaž na cyrkwinskih dnjach abo wulětach Serbskeho busa. Wona słuša k stajnym wobdžełnikam serbskeho bibliskeho kruha, kiž so měsačnje na Michaľskej farje w Budyšinje schadžuje. Rady so tam z njej wo prašenjach wěry rozmołwjamy. Džakowni smy jubilarce, zo hižo tójšto lět po swjatoku

Dr. Irena Šerakowa loni w měrcu na zapokazanju fararja dr. Buliša w Smělnjej

Foto: B. Schulze

jako korektorka za Pomhaj Bóh džeła. Jako bě w lěće 1998 dotalna korektorka knjeni Kata Malinkowa nahle zemrěła a naš časopis nuznje naslědnicu za tele džeło trjebaše, dr. Irena Šerakowa bjez wahanja hnydom nadawk přewza. Tak nětko wot lěta 1999 dokładnje na to džiwa, zo by Pomhaj Bóh po móžnosći bjez zmylkow k čitarjam došoť.

Mějće džak, luba knjeni Šerakowa, za wšu Wašu njesebičnu prócu. Njeh Bóh tón Knjez Was přewodžuje po dalšim žiwjenskim puću. Přejemy Wam strowy, wjesoły a žohnowany wuměnk. **T.M.**

Nalětnja synoda Budyskeje eforije

Synodalajo Budyskeje eforije zeńdžeču so pjatk, 23. nalětnika, na swoje nalětnje wuradžowanje we wosadnym domje na Hornčerskej w Budyšinje. Hłowna tema bě počah mjez cyrkwu a medijemi. Referenća běchu nowinski rěčnik sakskeje krajneje cyrkwe Matthias Oelke z Drježdźan, nawodaj lokalneju redakcijow „Sächsische Zeitung“ w Budyšinje a Biskopich Ulli Schönbach a Gabriela Naß, nawodnica lokalneho studija MDR w Budyšinje Bogna Korjenkowa a redaktorka cyrkwinskeje nowiny „Der Sonntag“ Christine Reuther z Lipska.

Na započatku poda knjez Oelke statistiski přehlad wo wozjewjenjach k cyrkwinskih temam w pjeć sakskich nowinach. W běhu jedneho lěta naliči na 5 000 wozjewjenjow, při čimž njesu wozjewjenja terminow Božich službow sobu ličene. Wón skedžbni na to, zo je prezencja cyrkwe w medijach wotwisna wot angažementa kóždje wosady a wot sobudžełačerjow w lokalnych redakcijach. W najlěpšich padach skutkuja w eforijach ludžo, kotřiž su za zjawnostne džeło zamołwići a kiž wudzeržuja zwiski k lokalnym nowinskim redakcijam.

Knjez Schönbach pokaza w swojim přednošku na prašenja prezency cyrkwe w nowinach a na čo ma so džiwać, zo by cyrkej

zajim za swoje temy pola redaktorow a čitarjow zbudžiła. Wšědnje dóstawa do swojeje redakcije na 200 informacijow. Z tuteje wulkeje ličby maja redaktorjo za čitarjow zajimawe informacije wubrać a za krótki čas lokalne strony nowinow nadžełać. Tuž je wažne, zo dóstanje redakcija z wosadow porjadne a jasne informacije. Tež wón pokaza na to, zo so to najlěpje w tych wosadach radži, kotraž nowinarskemu džełu wotpowědnu kedžbnosć wěnuja.

Samsne zasady kaž pola nowinow płaća tež za prezencju cyrkwe w rozhłosu. Tež rozhłós ma na to džiwać, zo knježi runowaha temow. Nimo teho trjebaja tež ludži, kotřiž su kmani a zwólniwi před mikrofonom rěčeć. Knjeni Korjenkowa pokaza na to, zo słušeja nabožne přinoški k najbóle požadanym wusyťanjam.

Poslednja referentka wječora, redaktorka nowiny „Der Sonntag“ knjeni Reuther, pokaza na wosebitosće swojeje redakcije. Nowina wuchadza tydžensce, štož sej trochu dlěšodobne džeło žada. Tak měli so informacije z wosadow na redakciju džešać dnjow do wuchadženja nowiny – přeco štwórtk – podawać.

Po tutych zajimawych referatich mějachu synodalajo skladnosć, so w mjeńšich

skupinach z referentami rozmołwjeć. Rozprawjer wobdžełi so w skupinje wokolo redaktorow SZ. Wěcowna a wotewrjena diskusija pokaza, zo knježi powšitkownje dobry poměr mjez wosadami a lokalnymaj redakcijomaj w Budyšinje a Biskopich. Wosebje skedžbni so na to, zo měta cyrkej křesćanske hódnoty a pozicije bóle w nowinach zastupować.

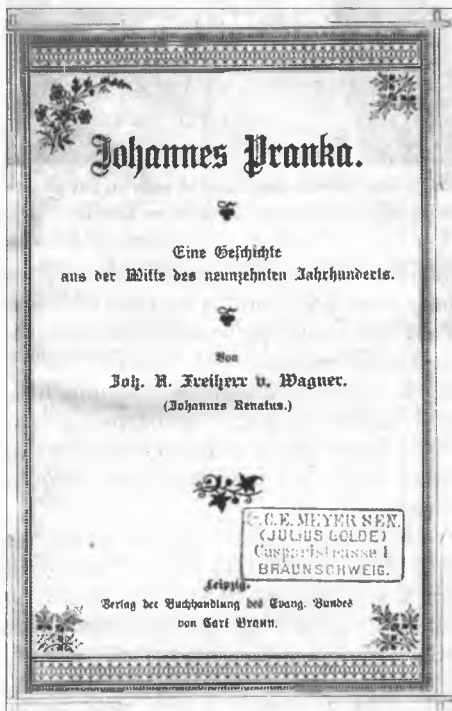
Na kóncu posedženja poda superintendent Dietmar Rehse přehlad wo položenju partnerskeje eforije Bramsche (Ewangelska krajna cyrkej Hannover). Tam čerpja pod dominancju katolskeje cyrkwe w zjawnym žiwjenju a maja so, runja našim wosadam, z woteběracymi financielnymi srědkami zaběrać a swoje struktury temu přiměrić. Přiwšěm pak so wo redukowanju pjenježneje podpěry za wuchodne krajne cyrkwe njediskutuje.

Dale poda nawodnica centralneje kasy Annett Fischer rozprawu wo džele tuteho noweho zarjada. Załoženje centralneje kasy w Budyšinje (na Hošic hasy) je wobzamknjenje sakskeje krajneje synody. Do kónca lěta 2007 budžetaj dwě třeciny Budyskich wosadow zapřijatej, poslednja třecina wosadow měta klětu přistupić, jeli jich skóřžba před sudnistwom žaneho wuspěcha njezměje. Přichodne posedženje synody Budyskeje eforije budže 3. nowembra 2007. **Měrcin Wirth**

„Johannes Pranka“ – kniha wo česko-serbskim duchownym

Před wjace hač lětstotkom, 1895, je w Lipsku w nakładnistwje a kniharni Ewangeliskeho Zwjazka wot Carla Brauna wušla kniha „Johannes Pranka. Eine Geschichte aus der Mitte des neunzehnten Jahrhunderts“, spisana wot „Joh. A. Freiherr v. Wagner (Johannes Renatus)“. Před poł lětstotkom, 1951, je wučenc Ota Wićaz za tutej knihu, wo kotrejž bě zhonił, zo je to „biografiski roman“ wo Minakatskim fararju Jozefu Kordinje (1819–1888), wutrajnje, ale podar-

mo pytał. Runje tak zešlo je so w samsnym času młodemu Minakatskemu fararjej Hendrichej Bamžej, kotryž so ze žiwjenjom a skutkowanjom svojego zastojnskeho předchadnika zaběraše a tohorunja bjez wuspěcha za tutej knihu pytaše. Nětko, zaso po poł lětstotku, je so poradziło žadnu knihu w Delnosakskej statnej a uniwersitnej bibliotece w Göttingenje wuslědźić a ju na chwilk do Budyšina wupožičić. Pohladajmy tuž do „romana wo fararju Kordinje“.

Titulna strana 1895 w ewangeliskim nakładnistwje w Lipsku wušeje knihu „Johannes Pranka“

Wobsah knihi

Stawizna jedna srjedź 19. lětstotka. W městačku Hohenelbe (Vrchlabí) na českim boku Kyrkonošow wotrosće katolski hólčec Johannes Pranka. Jeho pobožnaj staršej, něhdy dosć zamóžitaj, běštaj nahladny džěl svojego wobsydstwa woprowaťoj katolskej cyrkwi a při tym nimale wochudniťoj. Hólca sčeletaj na šulu do Königgrätz (Hradec Králové), zo by so stať z měšnikom. Tola hólčec nječuje so za to powoľany a zamóže staršeju wo tym přeswědčić, zo chce so stać z wučerjom. Po wukubľanju wróci so jako wučer do ródneho městačka. W běhu někotrych lět so po cylej wokolinye zběha nabožny njeměr. Wjacori kapłanojo, wučeni a tež jednoru wosadni so bóle a bóle katolskeje cyrkwy zdaluja. W tajnych kružkach so zetkawaja a kubľaja so mjez sobu we wučbje ewangelija. Wo tym zhoniwši jich katolska cyrkej jako kecarjom přesčěhuje. Wšelacy, kotrymž hrozy zajěće, čeknu do wukraja, přez hory Kyrkonošow do protestantskeje Šleskeje. Johannes Pranka doľho chabľa. Tež wón so přichila ewangeliskej wučbje a wšelake podawki, kotrež sam nazhoni abo powědać słyši, jeho w tym wobkruća. Tola lubosć k maćeri

a wosebje k susodźic džowce, kotrejž stejitej kruće ke katolskej cyrkwi, jeho haći. Jako pak bu jeho ewangelisce zmysleny nan zajaty, so Johannes Pranka rozsudži. W nócnej akciji wuswobodži nana a čekny z nim do Šleskeje. Podpěraný wot němskich protestantow dósta blisko Breslau (Wrocławja) wučerske městno. Po něšto času tež mać a susodźic džowka spóznaťej brachi katolskeje cyrkwy a swojimaj lubymaj za hranicu sčěhujetej. Naposledk so wšitko k dobremu rozrisa: Swójba je zjednocěna a Johannes Pranka a jeho luba staj zbožownaj ewangeliskaj mandźelskaj. Přiznawam, zo njebě bjez přewinjenja, 316-stronsku knihu hač do kónca čitać. Literarna kwalita njeje přemóžaca a jednostronskosć wobsaha, kiž rysuje katolsku cyrkej w čmowych barbach a ewangeliskich jako rjekow bjez zmylka, so džensnišemu čitarjej spřećiwja.

Powědar a awtor

Z předstowa zhonimy, zwotkel bě awtor stawiznu swojeje knihi brať. Něhdže wo koto lěta 1870 bě w powoľanskej naležnosći zhromadnje z přecelom dlěši čas wo wotležanej wsy w Němskej přebywał. Kónčina njeskićeše wjele zabawy, knježk, pola kotrehož džětaštaj, bě wjele po puću, tak zo so čim radšo k fararjej podaštaj, jako tón jeju k sebi na čaj přeprosý. Z woneho přeprašenja wuwi so wjac hač 15-lětně přecelstwo mjez wjesnym fararjom a pozdžišim awtorom knihi. Ewangeliski farar wědžeše wjele wo svojich młodych lětach jako katolski kapłan w Čechach powědać, přede wšěm wo svojich a svojich přecelow konfliktach z katolskeje cyrkwy, kiž so naposledk z tym rozrisachu, zo mnozy z nich do wukraja čeknychu. Štož hósć wusyša, jeho tak hnuješe, zo nazběra sej hišće wot dalších swědkow a ze wšelakich knihow wědu wo nabožnym přesčěhanju protestantow w Českej srjedź 19. lětstotka, a z toho spisa stawiznu wo Johannesu Prance.

Z předstowa móhli hižo tukać, što bě wony farar w zanjesenej wsy byť. Wěstosć pak dobudžemy hakle na poslednich třoch stronach knihi, hdžež so jasne praji, zo jedna so wo Minakatskeho fararja Jozefa Kordinu.

Štó pak bě jeho rozmoľwny partner na Minakatskej farje a pozdžiši awtor knihi „Johannes Pranka“? Johannes Andreas Freiherr von Wagner, znaty tež pod pseudonymom ⇨

Jozef Prawosław Kordina

- narodži so 1819 do katolskeje českeje swójby młynka w Chwalkowicach
- wopyta 1831–37 gymnazij w Hradecu Kralovym a němski Maľostronski gymnazij w Praze
- studuje 1837–43 na měšnika w Hradecu Kralovym
- 1843 wuswjećeny na měšnika
- skutkuje 1843–52 jako kapłan w Jičince a Novej Pace w Čechach
- 1852 čekny z Českeje, přestupi do ewangeliskeje cyrkwy a přebywa 1852–54 pola fararja Łahody w Cholmje pola Niskeje, hdžež nawukny serbsce
- zastupi 1854 do Maćicy Serbskeje
- 1854–61 je z archidiakonom we Wojerecach
- 1861–88 skutkuje jako farar w Minakale, je zdobom z iniciatorom natwara cyrkwy we Łupoji a založenja Łupjanskeje wosady
- zemřě 1888 w Minakale a bu tam pochowany

Minakatski farar Jozef Kordina (1819–1888). Po jeho dopomnjenkach na młode lěta jako katolski kapłan w Čechach srjedź 19. lětstotka bu kniha „Johannes Pranka“ spisana.

Foto: Serbski Institut

⇒ Johannes Renatus, pochadže ze stare byrgarske swójby, kotraž bu 1790 do zemjanstwa pozběhnjena. Wón narodži so 1833 w Freibergu, studowaše na Techniskej wysokej šuli w Drježdžanach a sta so z inženjerom. Wjac hač dwaj lětdžesatkaj skutkowaše potom w Budyšinje jako inspektor za dróhotwarstwo a wodowe hospodarstwo. Po tym bě sydom lět z profesorom na Techniskej wysokej šuli w Braunschweigu. Strowotnych přičin dla dyrbeše so 1884 dočasne na wuměnk podač, wón zasydli so w Drježdžanach, hdžež 1912 zemřě. Jako wuměnk napisa cyły retomas knihow, mjez nimi tojšto wo hornjołužiskich temach a w tudyším němskim dialektě. W swojim času běchu jeho knihi dosć znate a woblubowane, tak zo zdoby sej mjeno „łužiskeho domizniskeho spisowacela“. Z džakownosće pomjenowa město Budyšin 1925 po nim nowu dróhu we wuchodnym džělu města, kotraž džensa hišće Renatusowa rěka.

Powědka a woprawdžitosć

W knize je husćišo rěč wo Kordinje (tu: Córdoba). Jenož zřědka pak wón sam w jednanju wustupuje, zwjetša so jenož rozprawa wo nim, jeho nahladach, skutkach a wosudze. Při wšěm pak dobudze čitar začišć, zo je wón wodžaca wosobina tajneho ewangelskeho hibanja w swojej kónčinje.

Zhonimy, zo bě Kordina gymnaziat w Hradecu Kralovym, student w Praze a kapłan w Novej Pace. Postorkujo so na wšělkich wučbach a praktikach katolskeje cyrkwy, je so počasu z přeswědčnym přiwisni- kom protestantizma stał a z jenak zmyslenymi zhrómadny přeskaj přeskaj cyrkwi wany, je w chychu nyl do Šletom stał fararjom a napo-

Božji dom w Minakale, hdžež bě Kordina nimale 30 lět z fararjom

bi znate fakty ze žiwjenja Kordiny su w knize přez wšelake epizody napjelnjene ze žiwjenjom. Před tutym pozadkom dožiwjenow a nazhonjenow z katolskeje cyrkwy w swojej českej domiznje so nam wuswětli, čehodla je Kordina we Łupoji, wsy jeho Minakaškeje wosady, dał natwarić ewangelsku cyrkej. Bě to bašta přečiwo katolskemu wliwej z bliskeho Radworja.

Tež Kordinowu wosobinu nam awtor před woči staja. Zeznajemy jeho jako blyšcatego rjeka a wojowarja za prawu wěru: Kordina „ist ein klarer Geist und edlen, redlichen Gemüts ... rein und wahrheitsstrebsam“ (str. 47), „alles, was er sagt, ist klar und deutlich und stimmt mit dem heiligen Evangelium. Und sein Antlitz ist freundlich und voller Güte.“ (str. 108), „Ja wahrlich! von diesem gilt, was unser Schiller den Posa zum fanatischen König

Wo fararju Kordinje „je němski spisowacel Renatus (v. Wagner) pod pseudonymom J. Bassata spisał biografiski roman ‚Johann Pranka‘, w kotrymž wón nic jenož Kordinu, ale tež jeho cytu wokolinu a druhe serbske wosoby tuteje doby wopisuje. – Za naše kulturne a literarne stawizny by tutón roman měł nje-snadnu wažnosć. Dotal sym we wšitkich možnych knihownjach za nim sledžił, ale přeco podarmo. ... Snano mi něchtó z čescomnych čitarjow k pytanemu romanaj dopomha!“

Ota Wićaz, Nowa doba 13.12.1951

Philipp sagen läßt: ‚Der Bürger, den Sie verloren für den Glauben, war Ihr edelster.‘ Und das ist Córdoba.“ (str. 298).

Wjele w knize wopisanych podawkow (na př., zo so na prikaz katolskeje wyšnosće čěta ewangelsce zmyslenych wosadnych z rowa wuhrjebachu a na smjejišćo čisnychu) je Kordina najskerje takle dožiwił a awtoorej knihi powědał. Tež mjena a naspomnjene dónty jeho přecelow wotpowěduja drje zwjetša woprawdžitosći. Při wšěm móžemy sej sčězka awtentiski wobraz z knihi wuwzač, dokelž njewěmy, hdže so wěrne podawki měšaja z basniskej swobodu awtora. Wo něšto lět je so awtor tež w času zamylił: W knize so přesčěhanje 1854/55 přiwótri a Kordina skónčnje z Noveje Paki čekny – we woprawdžitosći pak bě wón hižo wot lěta 1852 we Łužicy.

Nimo Kordiny so hišće dalši česko-serbski farar w knize jewi: dr. Nowotny. Jako jednanska figura wón njewustupuje, zhonimy pak, zo je hižo do Kordiny Česku wopuščil a so stał z fararjom w Hóznicy pola

Narowny pomnik fararja Kordiny a jeho mandželskeje na Minakaškim kěrchowje je so přez wójnu zničlił. Jenož napismowa tafla je so wuchowala a je džensa w rózku fararskich rowow do wankowneje murje Minakaškeje cyrkwy zamurjowana.

Foće: T. Malinkowa

Niskeje. Ze stawiznow wěmy, zo je dr. Nowotny, kaž po nim Kordina, pola fararja Łahody w Chołmje serbsce wuknył a potom był 1851–1860 z duchownym w Hóznicy a wot lěta 1860 w Sprjejcach, hdžež je 1873 wumřěł, zawostajejo črjódku syrotow. Hodzijski farar Imiš je so potom wo jeho džěci starał. Jedna džowka, Róženka Nowotnec, je so 1885 wudała na Jana Arnošta Holana, znateho serbskeho wučerja w Ruskej.

Dr. Nowotny kaž Kordina staj swój powołanski puć nastupił jako katolskaj měšnikaj w Čechach a jón skónčił jako ewangelskaj fararjej w Serbach. Konflikt, kiž měještaj w swojej domiznje wěry dla, so w knize šěroko rozpisuje. Njenaspomnje-

„Kordinec krajan Otakar Janu w Nowej Pace přihotuje dokładne studije a sledženja ze žiwjenja Kordiny. Jara wažne su knihi: Wagner, Johannes Andreas: Johannes Pranka. Eine Geschichte aus der Mitte des 19. Jahrh., Leipzig 1895‘. Bohužel sym hač dotal podarmo tutu knihu pytał. Stó nam ju požiči?“

Hendrich Bamž,
Pomhaj Bóh februar 1952

na pak wostanje narodna komponenta tehdyšeho hibanja. Wo Kordinje znajmjeńša wěmy, zo njebě so jako kapłan jenož za protestantiske, ale tež za česke narodne zmyslenje zasadžował. Tole přitřechi tež za wjele dalších eksulantow tehdyšeho časa. Awtor je tónle narodny aspekt w swojej knize dospotnje zanjechał. Tuž wón tež ze žanym słowčkom njenaspomni, zo skutkowaštaj Kordina a dr. Nowotny potom mjez Serbami, kiž běchu bliscy jeju słowjanskej rěči a duši.

Kniha „Johannes Pranka“ je džensa zabyta. Wobžarowač móžemy, zo je awtor z rozprawow fararja Kordiny spisał powědku. Hdy by jeho dopomnjenki napisał tajke, kaž je je wot Kordiny słyšał, by kniha měta trajny wuznam za česke a serbske stawizny.

T.M.

Farar Paulus Gerhard Bětnar – dopomnjeća k stoćinam

Něhdyši duchowny w Budestecach, njeboh knjez farar Bětnar (Böttger), by dnja 16. meje woswjećit swoje 100. narodny. Pochadžejo z Gersdorfa pola Kamjenicy zezna so wón za čas studija w Lipsku ze serbskimi studentami a započa serbsce wuknyć. Wot lěta 1932 skutkowaše potom w Budestecach jako druhi duchowny. Budestečanski farar Bojc spyta jemu lubosć k Serbstwu do wutroby zaščěpic.

W lěće 1936 zmandželi so farar Bětnar z Christu rodź. Renčec, džowku Wjelečanskeho fararja Jana Renča. Štyri dźěći so jimaj narodžichu, wot kotrychž jedyn hólč 1973 zemrě; druhi bydli džensa w Drježdžanach, jedna džowka ze swójbju je na kupje Hiddensee a druga tu w Budyšinje – wobej stej kruće z cyrkwinskej hudźbu zwjazanej.

W nacistiskim času zastupi farar Bětnar kaž mnozy druzy do NSDAP, myslo sej, zo nowe hibanje k něčemu dobremu dowjedže. Bórže wšak dowidža, zo temu tak njebě. Přez swoje sobustawstwo wšak spyta wjele dobreho wuskutkować. Dwě lěće, wot 1933 do 1935, bě tež wjednik NSV (Nationalsozialistische Volkswohlfahrt) a WHW (Winterhilfswerk) w Budestecach.

Za brunačkow mojej staršej zawěrnó sympatije njeměještaj. Knjezej fararjeje Bětnarjeje napřećo pak běštaj poňaj česćownosće. Běch hišće dźěćo, jako mi moja luba mać powědaše, zo běchu na naše dwórnišćo wagony z běrnami přiwjezli a kak je farar Bětnar je chudym swójbam z dźěćimi rozdělil. Jeho sotra bě nawodnica pěstowarnje w Budestecach a znaješe swójbne wobstejnoscě swojich chowancow. Tež ke mni běše jara luba, hačrunjež tehdy ani hišće słowčka němsce njerozumjach.

Knjeza fararja Hähnchena, přichodneho syna fararja Bojca, běchu bruni wotwjedli a zajeli. Farar Bětnar zwoblěka sej uniformu a dojedže sej z jeho mandželskej do Drježdžan, zo byštaj wo porjadne sudniskie jednanje prosytoj. Podarmo wšak spytaštaj so předobyć ke gauleiterje Mutschmannej abo k nutřkownemu ministrej.

Dale je mi moja mać tež powědała, zo wobknježeše farar Bětnar rěč hluchich a němých a zo jim předowaše. Mój nan je tajke kemše pozdžišo raz dožiwił.

Knjez farar rady kurješe. Hdyž běše za čas wójny w Italskej, pósta wottam mojemu dźědej w Splósku pakćik tobaka. To zbudži w Splósku džakowne wjesele, wšako natyka so trubka hewak jenož z někajkimi samosušenymi zelemi. Na italskim lětanišću bě farar Bětnar jako sanitetar zasađeny a měješe wjele chwile. Čas wuži k wuknjenju italšćiny a z hlówy nawuknjenju biblickich hronow a kěrlušow. Běchu to wosebje kěrluš Paula Gerhardta, wšako nošeše jeho mjeno. To jemu, kaž nam něšto króc powědaše, pozdžišo w ruskej jatbje zmóžni chorym sobutowaršam wotstwy do jstwy chodžo trošt podawać.

Nazymu lěta 1981 bě mój drohi nan

Farar Gerhard Bětnar z mandželskej Christu, rodź. Renčec, džowku serbskeho fararja z Wjelečina, 1982 na wuměnk w Stolpinje

wumrěł. Bětnarjec mandželskaj přebywaštaj runje tehdy na slědach prjedownikow w našej wosadze. Bě to připad abo Bože wjedženje? Farar Bětnar bě zwólniwy chowanje přewzać a zmóžni tak zemrětemu spjelnjenje próstwy, kotruž drje je měł lětdžesatki dołho na wutrobje: próstwu wo pohrjeb tež ze serbskim słowom. Dołho hišće přewodžerjo wo tym powědachu, bě wšak farar Bětnar hač do lěta 1949 był z našim dušepastyřjom. 1947 bě so na Tbc chory z ruskeje jatby wrócił a dyrbyeše so najprjedy dwě lěće dołho lěkować. Jako so potom knjez farar Rejsler w Budestecach zapokaza, přewza wón 1949 wosadu w Eschdorfje pola Pirny. Tam sej Budestečenjo tež druhdy na wopyt dojedžechu. Na wuslužbje so Bětnarjec mandželskaj přesydlitaj do Stolpina, hdžež jeju naša swójbja wjac króc wopyta.

Kak jara běše farar Bětnar z Budestecami – z wosadnymi kaž tež z wokolinu – zwjazany, mi njedawno jeho nam droha mandželska wobkrući. Dopokaz za to bě tež, zo rady kóždolětnje dwójce serbske kemše w Budestecach swječeše. Hišće džensa jeho pola nas doma widžu, kak so wón po wobjedže ze škleńcu samočinjeného čerwjeneho wina a swojej cigaru w ruce do hornjeje stwički wróćo sčahny. Wokoło napoť dwěmaj so potom z našej serbskej swójbnej bibliju pod pažu do cyrkwy poda, zo by w 14.00 hodź. z wulkotnym předowanjom we wuběrnej, nam tak lubej a znatej serbsčinje Božu službu po Budestečanskim wasnuj wotměł a wosadu duchownje wokřewil.

W jutrowniku lěta 1984 bě to posledni raz. Boža ručka jeho zaja a tak namaka w smažniku samsneho lěta w Budyšinje na Tuchorskim pohrjebnišću swój posledni wotpočink. Njeh spi w Božim měrje. Prajimy jemu džak za wšu prócu z nami Serbami.

HaHaTa

Farar Bětnar w lěće 1933 z paćerskimi dźěćimi před młodownju (wosadnym domom) w Budestecach

Foće: priwatnej

Čas mejow

„Różownik je čas mejow“ – tutu sadu na deńdzech w starej knize wo natožkach we wšelakich kónčinach Němskeje. Łužica je bohata na mejach, nimale w kóždyj wsy tajka znajmjeńša na krótki čas steji. Tež najwyše tule namakaš, přetož hdže hewak hišće docpěja wysokosc zdžela wjac hač 30 metrow? Meje swědča wo žiwym hajeju natožkow a wšitcy so nad nimi wjeselimy.

Kak je tónle natožk nastał? W 15. a 16. lětstotku bě meja z pisanyimi bantami wupušena młoda brězyčka, kotruž młodženc skradžu před dom swojeje lubeje staji. Počas bywachu z brězyčkow wuroscene brězy. Dokelž ličba zalubowanych přiběraše, počachu brězy w lěsach ředke być. Dyrbješe so wupuć namakać. Mudry młodženc měješe kmanu mysličku: Stajimy za wšě holcy wsy zhromadnu meju jako znamjo našeje lubosće k nim. Tak so sta a tuta meja bu z předchadnicu našich džzensnišich mejow. Nowy natožk bě so zrodził. Mjeno młodženca a wsy, hdžež je so tole stało, njeznajemy. Počas bywaše meja přeco wjetša a pyšniša, wšako chcyše kóžda wjesna młodžina najwyšu a najrjeńšu mjeć.

Wokoło stajenja a pušćenja meje so w běhu časa wšelake wobryjady wuwiachu. Zwjetša stajenja so meje posledni dzeń apryla do kuzłarnčepalenja, w ředkich padach pak tež hakle 1. różownika. Mjetanje meje so wšudže podobnje wotměwa. Přewodžene wot dujerskeje kapaty čahnu pory młodostnych w narodnej drasće wot wjesneje korčmy k meji. Po třoch čestnych štučkach wokoło meje so wona pušći. Kral a kralowna so wuzwolitaj. Potom čehnje młodžina zaso wot dujerjow přewodžena do wjesneje korčmy, hdžež so hač do nocy rejuje a swjeći.

Bohužel su so wokoło meje tež wšelake njedobre wašnja wuwili. Tak ma so džensa hišće za čestny skutk, hdyž so poradži, w drugej wsy skradžu meju powalić. Na tajke wašnje blamowana wjesna młodžina njesmědžeše potom sydom lět žanu meju wjac stajec. Za tutón trysk pak smědžachu so jenož ručne graty kaž łopač a piła wužiwać. Džzensniše natožowanje motorowych piłow a samo čezkeje techniki nima ničo z ludowym wašnjom činić a je nje-kmanstwo. Tež na něhdy kruće postajeny čas za tajke worakawstwo so wjac nje-džiwa. Powalenje meje bě jenož w dwěmaj

nocomaj dowolene, w nocy po stajenju a w nocy do mjetanja. Rozřezanje zdónka, kaž so to džensa druhdy stawa, so jako žadławosć wotpokazowaše. Zo džensniše meje zwjetša jenož tydzeń abo dwaj steja, ma swoju přičinu w tym, zo so młodostni přezadani, meju přez dlěši čas wobstražować. By jara rjenje było, hdy bychy přez dodžerženje starych wašnjow naše meje zaso dlěše žiwjenje měli. Wěsće by tež džensniša młodžina rady w miłych nalětnich nocach wokoło woheńčka při meji sydała, tež bjez toho, zo dyrbi ju stražować.

Mam swój són wo tutym natožku. Meje wostanu znajmjeńša hač do swjateho Jana (24. junija) stejo. Kaž džensa sydaja młodostni wokoło mejskeho woheńčka. Jedna holca a jedyn hólč hrajetaj na akordeonje a na hubnej harmonice. Druzy k tomu mjelčo spěwaja. Piskaja a spěwaja, zo bychy po powalenju meje móhli přihladowarjam mały program poskićec. Druhdy přińdu tež spřeceleni młodostni z druhich wsow na wopyt. Zhromadnje so bjesaduje, žortuje a spěwa. Žana hudźba z konserwy njeje styšeć a žane tyzki piwa njejsu widžeć. Palne drjewo je porjadnje skladowane a tež hewak knježi porjadk wokoło meje ... Myslu sej, zo dyrbjał so zaso do přitomnosće wróćić.

Jan Kašpor

Serbske kandidatske towarstwo před 160 lětami založene

Dnja 19. meje 1847 založi so na Michalskej farje w Budyšinje towarstwo serbskich kandidatow teologije. Předsydstwo wobsteješe z předsydy a sekretara. Přeni bě Ernst Bohuwěr Jakub, farar Michalskeje wosady, druhi bě Jurij Arnošt Wanak, kandidat teologije a nachwilnje wučer w Budyšinje.

Pozdžišo wukonještaj funkciju předsydy mjez druhim Budyski farar dr. Korla Awgust Kalich a wokoło lěta 1897 Njeswačanski farar Jurij Jakub. Posledni króć naspomni časopis „Łužica“ 1897 wobstaće towarstwa, pišo wo swjedženskim zarjadowanju skladnostnje złotoho towarstwoweho jubileja.

Wosom kandidatow měješe towarstwo při swojim založenju, pjeć 1848, štyri 1849 a 1850, šesć 1851 a sydom 1852.

Wustawki

Towarstwowy statut bě w zasadze samsny kaž statut němskich kandidatskich towarstwow, wot stata postajeny w „Regulativ über die theologischen Kandidatenvereine“ z dnja 20. měrca 1844. Na wotpowědny namjet fararja Jakuba wuda kultusowe ministerstwo za Serbow hišće přidatnu direktiwu:

1. W Budyšinje ma pod nawodom duchowneho Jakuba wobstać předarske towarstwo serbskich kandidatow.
2. Tute ma samsne prawa, kaž maja je němske předarske towarstwa kandidatow.
3. Kóždy sobustaw smě zdobom nawodže

němskeho předarskeho towarstwa lětnje jedne němske předowanje zapodać.

4. Wobdželić smědža so tohorunja wukrajni kandidaća. (Z tym běchu předewšěm kandidaća z Pruskeje měnjeni.)

Z towarstwowych stawiznow

Synoda a knježerstwo Sakskeje běštej znjeměrnjenej, dokelž duchowny dorost njenamaka spěšnje wotpowědne džěło jako wikar abo farar. Štož z absolwentow uniwersity njewobsedžeše dosahacych srědkow k přetraću časa čakanja, spyta nadeńć nachwilne přistajenje jako wučer – při gymnaziju, wučerskim seminaru, měšćanskej abo wjesnej šuli. Komuž so to njeporadži, tón dyrbješe so skromnje žiwic ze zastupowanjom, swjedženskim předowanjem, přidžělami za fararjow abo so dać zežiwic wot zamožiteju staršeju.

Tući čakacy kandidaća trjebachu organizatorisku podpěru nastupajo teologiske dalekublanje, zeznaće z cyrkwiskim zarjadowanjom a prawnskimi položajom, wukonjenje dušepastyrskéje praksy a zwučowanje předowanja. Kandidatske towarstwa mějachu pod nawodom nazhonitych duchownych při tym pomocne być. Kandidatam njebě možno so wuhibnyć sobustawstwu w někajkim kandidatskim towarstwje, chibazo wzduchu so duchownstwa a so na wučerstwo abo druge powołanje přeorientowachu.

Rodženi Serbja, čakacy srjedž štyrcetych

lět 19. lětstotka na duchowne městno, přizamknychu so spočatnje kandidatskimaj towarstwomaj w Budyšinje a Lubiju. Dyrbjachu wšak nazhonić, zo namakachu tam lědma zrozumjenje za swoje specifiske potrjeby. Tuž wobročichu so někotři z nich 1846 na fararja Jakuba z próstwu, zo by so zasadził za wutworjenje Serbskeho kandidatskeho towarstwa. Wón bě k tomu hnydom zwólniwy, napisa wotpowědne zapodaće a dósta ministerielne přihłosowanje.

Wjetšina serbskich kandidatow znaješe wužitnosć tajkeho towarstwa hižo z Lipsčanskeho studijneho časa, hdžež běchu so dobrowólnje móhli přizamknýć serbskej sekciji Łužiskeho předarskeho towarstwa. Tu mějachu skladnosć, nimo zwučowanja w serbskim předowanju so w maćerščinje kublać a so ze serbowědu zaběrać. Na podobne wašnje wotměwaše so tež džěławosć Serbskeho kandidatskeho towarstwa.

Mjeztym zo wozjewjachu w přěních lětach swojeho wobstaća běžnje rozprawy wo ličbje člonow a wo džěławosći, bu nadobó čicho wo jich prócowanjach. Po zdachu zaprahny přibýwanje duchowneho dorosta, kiž by dyrbjał wočakawać přistajenje w cyrkwinkej službje, a Serbske kandidatske towarstwo traš njebě hižo trěbne. Wot lěta 1877 bu kandidatam poskićena nowa institucija: serbski homiletiski seminar w lěčnych prózdnicach pola fararja Imiša na Hodžijskej farje.

dr. Sigmund Musiat

Powěšće

Wojerecy. Kemšerjo z Wojerec a wokolnych wsow zeńdžechu so sobotu popołdnu, 24. měřca, k serbskej Božej službje ze sup. Malinkom w Janskej cyrkwi. Po tym we wosadnym domje při kofeju bjesadowachu a sej serbske spěwy zaspěwachu. Na zarjadowanju wobdźěli so tež farar Nagel, kiž je za serbske džěło we Wojerowskej wosadze zamolwity.

Slepo. Na dwaceći wosadnych ze Slepjanskich wsow zhromadzi so njedźelu popołdnu, 25. měřca, we wosadnym domje při Slepjanskej farje k serbskemu popołdnu ze sup. Malinkom. Po nutrnosti sluchachu zhromadzeni na reportažu „Bołmončka w Slepom“, kotruž bě Měrcin Nowak-Njehorński před runje 70 lětami napisal. Tež wosadny farar Huth so na popołdnu zaso wobdźěli. W přichodze chce so na kursu serbskeje řeče wobdźělic, zo by zakłady serbsčiny zeznal. W susodnym Serbskim kulturnym centru mjete wotměchu so tutu njedźelu jutrowne wiki.

Malešecy. Na wosadnym popołdnu ze sup. Malinkom pōndźelu, 26. měřca, zaběrachu so zhromadzeni po nutrnosti z knižku „W Malešecach před sto lětami“, kiž bě spisal rodzeny Malešan farar Sykora. Za němske wudaće tutaje knihi, kotraž so za čišć přihotuje, chcedža Malešenjo w swójbach pytać za historiskimi fotami wo swojej wsi a wšelakich statokach a městnosćach, wo kotrychž so w knize pisa.

Budyšin. Lětuše lětno přijěće Budyskeho cyrkwinskeho wobwoda wotmě so 30. měřca w rumnosćach Ludoweje banki na Hošic hasy. Sup. Pappai bě přeprósyl zastupjerjow cyrkwie, politiki, gospodarstwa a medijow. Zarjadowanje steješe pod heslom „W dole nadźije“. Tutej temje wěnowaše so tež přednošowar Christoph Noth, wojski dušepastyr w Drježdžanach.

Budyšin. Dnja 23. apryla zahaji so nutřkowne wobnowjenje Michałskeje cyrkwie. Přez stupaču mokrotu wobškodžene scěny maja so zdžěla znowa wobmjetać, na dotal lědma wužiwanaj lubi pod wěžu ma nastać małe wustajenišćo a na južnej stronje ze starym zwonom a wojer-

skim křižom małe wopomnišćo. Najwažniša změna budže rozšěrjenje pišćeloweje łubje z přitwaromaj na woběmaj bokomaj. Naposledk so cyrkej hišće znowa wumoluje. Kónc oktobra maja džěła dokónčene być. Ze swjēdzenskimi tydženjom mjez reformaciskimi dnjom a kermušu ma so Michałska cyrkej po dokonjanym wonkownym a nutřkownym wobnowjenju spočatk nowembra znowa poswjećić.

Dary

W měrcu je so darilo za Pomhaj Bóh 100 eurow, 20 eurow a 15,78 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před 110 lětami, 31. meje 1897, narodzi so **Frieda Wjelic** jako pjate wot sydom džěci do swójb pobožneho serbskeho skafarja a małego žiwnosćerja w Kubšicach. W Bošecach chodžeše do šule, w Poršicach bu wot fararja Krygarja konfirměrowana. Jeje wo pjeć lět starši bratr Jurij Wjela sta so ze znatym serbskim wučerjom a spisowacelom. Frieda pak hižo w młodych lětach Łužicu wopuši. Při smjertnym ložu swojeje młódšeje sotry bě so rozsudžiła swoje žiwjenje stajić cyle do služby Chrystusa. W lěće 1921 zastupi do maćerneho domu diakonisow w Elbingerodze w Smolinach. Po wukubtanju džětaše něšto lět na wšelakich městnach w Němskej jako chorobna abo wosadna sotra. Potom da so do wonkowneho misionstwa powołać a džěše 1928 w nadawku Marburgskeho misionstwa do Chinje. Pod nic jednorymi wobstejnoscemi 21 lět došlo w prowincy Yünnan ze słowom a skutkom Bože słowo připowědaše. Jako po komunistiskej rewoluciji čerwjeni mócnarjo wšěch misionarow z kraja wuhnachu, wróci so Frieda Wjelic 1949 do Němskeje. Strowotnych přičin dla njemóžeše so znowa do služby wonkowneho misionstwa podać. Tuž wosta w Zapadnej Němskej a skutkowaše wot 1949 do 1972 w klinice w Oberurselu. Jako wuměnkarka wozjewi 1974 swoje dopomnjenki na misioniske džěło w Chinje w knižce pod titulom „Darum gehe hin“. Serbsce so jeje dopomnjenki wot 1977 do 1979 w pokročowanjach w Pomhaj Bóh wozjewichu. W lěće 1976 přesydlu so Frieda Wjelic na wuměnk do domu diakonisow we Velberće w Porynskej. Tam wona 1984 zemře a tam je tež pochowana. Frieda Wjelic bě w našich stawiznach poslednja serbska misionarka. T.M.

Přeprašujemy

06.05. Kantate

- 10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej z kemšemi za džěci (sup. Malink)
- 12.00 nutrnost w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

09.05. srjeda

- 14.00 wosadne popołdne pola Kowarjec we Wuježku pola Wósporka (sup. Malink)

13.05. Rogate

- 08.30 kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. Malink)
- 14.00 kemše w Njeswaćidle z wosadnym popołdnom (sup. Malink)

17.05. Bože spěće

- 09.30 dwurěčne kemše w Malešecach (sup. Malink, farar Noack)
- 12.00 nutrnost w serbskim rozhłosu (farar dr. Buliš)

23.05. srjeda

- 14.00 wosadne popołdne w Minakale (sup. Malink)

27.05. swjatkownička

- 18.00 ekumeniska nutrnost w Budyšinje w Michałskej (sup. Malink, farar Scapan)

28.05. 2. dzeń swjatkow

- 09.30 dwurěčne kemše z Božim wotkazanjom w Slepom (farar Huth, sup. Malink)
- 14.00 delnjoserbske kemše w Turjeju

29.05. wutora

- 19.30 bibliški kruh w Budyšinje na Michałskej farje

02.06. sobota

- 15.00 ekumeniske wosadne popołdne w Drježdžanach w cyrkwi swj. Jozefa na Rehefeldskej (sup. Malink)

03.06. swjata Trojica

- 10.00 kemše w Budyšinje w Michałskej z kemšemi za džěci (sup. Malink)
- 12.00 nutrnost w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamolwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 0 35 91/60 07 11, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čišć: MAXROI Graphics GmbH, Zhorjelc
Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625 Bautzen

Přinoški a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00

Pomhaj Bóh wuchadza měsacnje. Spěchuje so wot Založby za serbski lud, kotraž dostawa lětnje přiražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.

Lětny abonement plaći 8 eurow.